

[Frode Jakobsen.]

sigtighed i 1942, da måtte Christmas Møller fra London opfordre til mere sabotage. Den forklaring, at man ville vente, indtil folket var modent til kamp, giver jeg ikke meget for, for man gjorde hele tiden alt, hvad man kunne, for at undgå, at folket blev modent.

Efter besættelsen kom der et opgør, og det måtte blive dels et juridisk opgør, dels et politisk. En sammenrodning af de to opgør, sådan som det tit er sket i pjecer med titler som „Jeg anklager rigsdagen“, kan kun skabe forvirring. Ved det juridiske opgør var spørgsmålet ikke om en rigtig eller forkert politik, det var slet ikke et spørgsmål om politik. Thi en forkert politik sætter vi ikke folk i fængsel for, ikke her i Danmark. Den store skillelinie var, om man havde gjort det, som man anså for bedst for sit land, selvom det måske bagefter kan kaldes en helt forkert politik, eller om man havde benyttet landets nød til at forfølge sine egne formål, hvadenten de gik ud på penge eller ære. Diskussionen om forkert eller rigtig politik foregår ikke ved domstolene, den foregår ved folketingsvalg.

Det politiske opgør måtte man tage i efteråret 1945, hvis man endnu syntes, der var en mening i det. Jeg skal ikke lægge skjul på, at jeg gerne havde set, at det danske folk havde reageret stærkere mod den politik, som jeg hele tiden har anset for forkert; men allerede i efteråret 1945 kunne man se, at det var andre opgaver, der først og fremmest delte sindene, og at politikere i højere grad vælges efter, om de anses for egnede til at løse de opgaver, der ligger foran, end efter deres egnethed overfor de opgaver, som man med rette eller urette tror er klaret.

Dertil kom spaltningen mellem os, som havde stået sammen under besættelsen. Kommunisternes indsats skal jeg aldrig forklejne. Jeg vil aldrig fornægte den fortid, vi har tilfælles; og det var rigtigt under besættelsen at stå sammen med kommunisterne. Vi havde ikke råd til andet, lige så lidt som Amerika havde råd til andet end at stå sammen med Rusland. Men også for os betød den nutid, der skilte, mere end den fortid, der var fælles, og det, der skilte, var alvorligt nok, for det var det, som vi havde sat livet på spil for under

besættelsen, og ikke mindst når det drejer sig om en trusel mod friheden, tæller truslen foran mere end truslen bagved.

Man har påstået, at samarbejdet mellem frihedsbevægelsen og partiernes folk måtte betyde en skævhed i retsopgøret. Må jeg for det første sige, at forudsætningen for samlingen af den 5. maj var den 29. august, og at formålet med denne samling var at gøre den vanskelige, den farlige overgang fra krig til fred så lempelig som muligt. De, der kritiserer, har i reglen stået fremmed overfor det, der skete i de måneder. Vi så, hvordan det gik i Belgien, hvordan det gik i Grækenland. Borgerkrig, det var den normale overgang fra besættelse til frihed rundt om i Europa.

Har samlingsregeringen betydet en skævhed i retsopgøret? Jeg mener nej. Det afgørende her er, om der virkelig er nogen, der er blevet straffet, fordi de fulgte anvisninger fra dem, man i 1945 gjorde til ministre. Jeg tror ikke på, at een eneste af dem, der er gået over til nazisterne, har gjort det, fordi de ønskede at opfylde regeringens politik — så godt mener jeg om den politik. En undskyldning bagefter, det er det højeste, politikernes ord fra dengang kan have været, og det kan være slemt nok.

Alle vi, som har haft et tungt ansvar, har vel kæmpet vore ensomme kampe. Hvis vi er kommet igennem det, som vi har været igennem, uden sjæleangst, så er der noget galt med os; men jeg forstår ikke sammenrodningen af de to problemer. Der er en gruppe, der førte en politik, som vi anså for forkert, men vi tvivlede ikke et øjeblik om, at det var mænd, der gjorde det, som de anså for det bedste for Danmark. Der er en anden gruppe, der var forbrydere. Hvorfor skulle man ikke kunne samarbejde med den første gruppe og gå ind for straf-følgning af den anden? Samlingen af 1945 har sine svagheder, men den bevirkede en fredeligere udvikling i det frigjorte Danmark end i noget andet befriet land i Europa, måske med undtagelse af Norge. Jeg er kun glad for at have medvirket til den politik.

Nu står vi altså ved enden af denne undersøgelse. Den 29. august ændrede i væsentlig grad billedet. Modsætningerne blev mindre skarpe. Det viste sig nemlig, at vi også kunne hjælpe hinanden under